

Jak nepřijít o nápad, na kterém stojí celý váš byznys

Investujete do vývoje, marketingu i lidí a máte náskok před konkurencí. Ale chráníte to, co tvoříte? Bez patentu, ochranné známky nebo dobře nastavené smlouvy riskujete, že bude někdo jiný sklízet plody vaší práce. Jak v byznysu ochránit duševní vlastnictví, vysvětluje Ivan Rámeš z advokátní kanceláře HAVEL & PARTNERS.

N ejen v podnikání často platí, že rychlost a prozíravost vítězí. Stejně důležité jako být první je ale chránit to, co jste vytvořili, vyvinuli nebo vyzkoumali. Zdá se vám, že zajištění právní ochrany duševního vlastnictví je jen zbytečně zdlouhavý a nákladný krok, který odkládá rychlé uvedení produktu na trh? Raději investujete do marketingu nebo hledání investorů než do IP ochrany? Duševní vlastnictví není jen formalita. Je to strategická výhoda a obrana proti zbytečným ztrátám.

Udělejte si přehled o tom, jaké jsou v Česku a na Slovensku možnosti ochrany práv duševního vlastnictví.

Ochranné známky

Ochrání od brandu vaší společnosti až po jednotlivé výrobky. Mohou chránit jak slovní název, tak logo, ale i tvar výrobku (čokoláda Toblerone), jeho barvu (fialová Milka), případně znělku (McDonald's – I am loving it). Může se ale jednat i o audiovizuální animaci (například znělka Netflix).

Průmyslový vzor

Vedle toho, jak se vaše společnost nebo výrobek jmenuje, si můžete chránit i logo nebo design, tedy jak konkrétní výrobek vypadá. To se chrání takzvaným průmyslovým vzorem. Nemusí se jednat například pouze o módní výrobky, ale také o jednotlivé autodíly, obaly a krabice vašich výrobků, případně vzhled počítačového uživatelského prostředí či loga. Uplatnění je skutečně široké.

Patent a užitný vzor

Chcete chránit nejen to, jak se produkt jmenuje a vypadá, ale i jeho unikátní inovativní prvky? To jde ošetřit patentem nebo užitným vzorem. Ty poskytují unikátní ochranu, která vám zaručí komerční monopol. Žádný z konkurentů nebude moci ani interně používat vámi patentovanou technologii.

Autorské právo

Autorským právem lze chránit jakékoliv texty, grafiku, znělku, hudbu, případně i vzhled výrobku. Výhoda autorského práva spočívá v tom, že pro vznik jeho ochrany není zapotřebí žádné přihlášky nebo registrace. Autorské právo se týká také každého softwaru. Programujete něco nebo si necháváte implementovat nový software? Pamatujte na ošetření autorských práv mezi zhotovitelem a objednatelem.

Doménové jméno

Nezapomínejte ani na včasnou registraci doménového jména pro svou společnost, projekt či výrobek, abyste se vyhnuli takzvanému cybersquattingu, kdy spekulanti „vykupují“ domény, o které byste mohli mít zájem.

Právo k databázi

V praxi se často zapomíná i na takzvané zvláštní právo pořizovatele databáze. Databází se rozumí jakákoli data, která jsou nějakým způsobem strukturovaná. Tedy ne vše, co je dostupné online, je k volnému použití. Web scraping nebo jiné kopírování online dat a jejich další zpracování mohou být porušením tohoto zvláštního práva. To vzniká neformálně bez nutnosti jakékoli registrace hned, jakmile databáze vznikne.

Obchodní tajemství

Obchodním tajemstvím je cokoli, co vám dá konkurenční výhodu (průzkum trhu, databáze klientů, speciální způsob výroby), co je běžně nedostupné či tajné a ocenitelné. Musí se jednat již o konkrétní informace a skutečnosti, nikoliv o nějaké abstraktní představy či nápady. I v Česku již existují soudní rozhodnutí přiznávající milionové náhrady škody za porušení obchodního tajemství.

Na co si dát pozor

V dnešní rychlé a konkurenční ekonomice hraje důležitou roli flexibilita a schopnost být první na trhu. To ale

neznamená, že byste měli jednat zbrkle. „Pokud novou technologii zveřejníte příliš brzy, třeba na webu, veletrhu nebo při prezentaci investorům, můžete nenávratně přijít o možnost patentové ochrany. Ve většině zemí totiž platí, že abyste mohli vynález patentovat, musí být nový, tedy dosud nikde nezveřejněný. Nestačí, že jste jej jako první uveřejnili. Tím vám ochrana ještě nevzniká. Musíte si svůj vynález jako první také přihlásit na patentovém úřadě,“ popisuje Ivan Rámeš.

Pokud ve firmě vytvoříte nový materiál, chemickou sloučeninu, technologický postup či zařízení, je nezbytné podat patentovou přihlášku nebo přihlášku užitého vzoru a teprve až poté jít s nápadem na veřejnost.

Přihláška vám může zajistit právo na monopolní využití vynálezu až na 20 let, a to prakticky po celém světě. Bez podání patentové přihlášky svým konkurentům sdělíte jen výsledky vašeho draze placeného výzkumu bez možnosti jakékoliv náhrady.

„Je však třeba počítat s tím, že výměnou za výhradní monopol bude váš vynález veřejně popsán v patentových databázích, a tím pádem přístupný všem. Principu patentu je tedy jednoduchý: monopol výměnou za sdílení technologie,“ vysvětluje Rámeš.

Ochrana i ve světě

V dnešním online světě není problém podat si jakoukoli přihlášku na druhé straně zeměkoule. Je s tím potřeba počítat a ověřit, že nebudete nikomu porušovat práva, pokud přijdete na trh s novým produktem, nebo pokud se naopak inspirujete u své konkurence vy.

„Prevencí jsou takzvané freedom-to-operate analýzy, které prověří, zda vaše technologie nezasahuje do práv konkurence. U ochranných známek se pak provádí tak-

zvaná známkoprávní rešerše. Pro klienty takové analýzy běžně zpracováváme ještě předtím, než se pouštíme do nákladných registrací patentů či ochranných známek,“ naznačuje Ivan Rámeš z HAVEL & PARTNERS.

Myslete také na to, že pokud budete chtít jakýkoli nápad využívat, je potřeba smluvně ošetřit vztah s jeho tvůrcem či autorem. „Je pozdě taková práva zajišťovat, až když vám odejde zaměstnanec nebo jednatel ke konkurenci, případně vás nepříjemně překvapí váš partner nebo dodavatel, když vám s vaším nápadem začne konkurovat. To platí i pro název společnosti nebo logo,“ připomíná Ivan Rámeš.

Poradce je jistota

Některá práva duševního vlastnictví poskytují ochranu až s jejich registrací. I když si tedy zajistíte práva k nějakému vynálezu či logu od jeho tvůrce, je nezbytné podat ještě jejich přihlášku. To platí u ochranných známek, průmyslových vzorů, patentů či užitných vzorů i doménových jmen.

S registrací to na druhou stranu není nutné přehánět. Podejte si přihlášky průmyslového vlastnictví pouze pro území, kam budete reálně směřovat své aktivity, případně kde počítáte, že byste své duševní vlastnictví mohli licencovat nebo jinak zkomercionalizovat. Pro ostatní země se to nevyplatí.

„Doporučujeme proto nastavit tyto procesy se zkušebním poradcem, aby byly řádně vymahatelné. Nejde totiž jen o právní, ale také o technické parametry, kontrolu přístupu k těmto informacím a také o způsob, jakým s nimi ve firmě nakládáte,“ uzavírá Rámeš. ■

Ivan Rámeš

POKUD NOVOU TECHNOLOGII ZVEŘEJNÍTE PŘÍLIŠ BRZY, TŘEBA NA WEBU, VELETRHU NEBO PŘI PREZENTACI INVESTORŮM, MŮŽETE NENÁVRATNĚ PŘIJÍT O MOŽNOST PATENTOVÉ OCHRANY.